

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 15Co/317/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8814209361
Dátum vydania rozhodnutia: 09. 12. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Anna Ilčinová
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2015:8814209361.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Anny Ilčinovej a členiek senátu JUDr. Gabriely Klenkovej, PhD. a JUDr. Evy Šofrankovej v právnej veci žalobcu S. K. K., a.s., C. XX, C., P. XXXXXXXX, proti žalovaným 1/ P. O., nar. XX.X.XXXX, bytom U. XXX, 2/ K. O., nar. XX.X.XXXX, bytom U. XXX, o zaplatenie 4.819,58 s prísl., o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Vranov nad Topľou, č.k. 11C 173/2014-34 zo dňa 9.3.2013 takto

rozhodol:

Potvrdzuje rozsudok v spojení s doplniacím rozsudkom v zamietavom výroku a vo výroku o trovách konania.

Náhradu trov odvolacieho konania žalovaným nepriznáva.

odôvodnenie:

Súd prvého stupňa napadnutým rozsudkom uložil žalovaným v 1/ a 2/ rade povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 4 340,05 eur s 5 % ročným úrokom z omeškania od 13.9.2014 do zaplatenia. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol a žalovaným uložil povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania v sume 231,20.

Uviedol, že:

Medzi žalobcom S. K. K. a.s., ako veriteľom a žalovanými ako dlžníkmi a spoludlžníkmi došlo dňa 14.08.2012 k uzatvoreniu Zmluvy o medziúvere a stavebnom spotrebiteľskom úvere G. XXXXXXXX X XX (ďalej len „Zmluva“), na základe ktorej sa spoločnosť S. K. a.s., zaviazala poskytnúť medziúver pod č. XXXXXXXXXXXX vo výške 5.000 eur, ktorý sa po pridelení cieľovej sumy zmluvy o stavebnom sporení, na základe ktorej bol medziúver poskytnutý a súčasne pri dodržaní všetkých zmluvných podmienok zmení na stavebný úver pod č. XXXXXXXXXXXX vo výške cca 3.437,51 eur. Presná výška stavebného úveru sa mala rovnať rozdielu cieľovej sumy a nasporenej sumy pri pridelení cieľovej sumy zmluvy o stavebnom sporení (Článok L, bod 1. zmluvy). Zmluva bola podpísaná všetkými účastníkmi zmluvného vzťahu.

Písomným odstúpením od zmluvy zo dňa 02.09.2014 spoločnosť S. K. a.s. oznámila dlžníkovi, spoludlžníkovi (ako aj ručiteľovi), že napriek upozorneniam, riadne a včas neuhradil splátky a zostáva v omeškaní na účte stavebného sporenia s viac ako dvoma vkladmi po dobu dlhšiu ako dva mesiace a na účte mimoriadneho medziúveru s viac ako dvoma splátkami, čo veriteľ považoval za podstatné porušenie zmluvných podmienok a odstúpil od Zmluvy o medziúvere č. XXXXXXXXXXXX a stavebnom úvere č. 0711036202 zo dňa 14.08.2012. Zároveň požiadal o okamžité splatenie poskytnutých úverových prostriedkov v lehote 7 dní od doručenia listu. Dlžná suma ku dňu 02.09.2014 bola vo výške 4.815.16 eur. Zároveň žalovaného upozornil, že ak dlh v stanovenej lehote neuhradí, pristúpi k vymáhaniu pohľadávky v zmysle platnej právnej úpravy.

Z výpisu z úverového účtu vyplýva, že žalovanému bol poskytnutý úver vo výške 5.000 eur. pričom z predmetného výpisu vyplýva, že jednotlivými splátkami bola dlžníkmi uhradená suma 659,95 eur.

Prvostupňový súd citoval ust. § 52, § 53 a § 54 Občianskeho zákonníka, v nadväznosti na ktoré ustanovenia konštatoval, že zmluva, ktorá je predmetom tohto konania je zmluvou spotrebiteľskou, keďže spĺňa všetky znaky typovej formulárovej zmluvy. Z tohto dôvodu zmluva nesmie obsahovať nepríjemnú podmienku, t.j. ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Za nepríjemnú podmienku je potrebné považovať aj podmienku o uplatnení Obchodného zákonníka (čl. VIII. Bod 1 zmluvy) aj vo vzťahu k príslušenstvu pohľadávky, keďže spotrebiteľ ju nemá možnosť ovplyvniť a spôsobuje jeho menej priaznivé postavenie. Zdôraznil, že so vstupom Slovenskej republiky do európskeho hospodárskeho a právneho systému boli do Občianskeho zákonníka zákonom č. 150/2004 Z.z. s účinnosťou od 1.4.2004 začlenené ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ktorá právna úprava má základ v Smernici rady 93/13/EHS z 5.4.1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách. So záverom o tom, že predmetnú zmluvu je potrebné považovať za spotrebiteľskú zmluvu súd prvého stupňa aplikoval ustanovenia Občianskeho zákonníka.

Prvostupňový súd zdôraznil, že v prejednávanej veci žalobca odstúpil od zmluvy, čo spôsobilo jej zrušenie od začiatku (ex tunc), v dôsledku čoho sú účastníci povinní si vrátiť navzájom poskytnuté plnenie. Z tohto dôvodu má tak žalobca nárok len na vrátenie nesplatenej časti úveru poskytnutého vo výške 5.000 eur, keďže iba táto suma bola skutočne poskytnutá. Keďže bola zaplatená suma 659,95 eur, je po zrušení zmluvy jeho nárok na rozdiel medzi sumou poskytnutou a sumou vrátenou, teda na sumu 4.340,05 eur, k čomu prvostupňový súd zaviazal žalovaných s poukazom na ust. § 48 ods. 1, 2, § 457 Občianskeho zákonníka. Za neurčitú a teda aj neplatnú v zmysle § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka považoval súd prvého stupňa zmluvu v čl. VII., kde si účastníci dohodli možnosť odstúpenia od zmluvy a v takomto prípade sa splatná istina, nezaplatené úroky a poplatky zúčtujú do jednej sumy, ktorá sa ďalej úročí v súlade s bodom 8. čl. VII. Zmluvy. Neplatnosť tohto článku videl v nedostatočnej konkretizácii, čo sa má považovať za poplatky. Zároveň zdôraznil, že aj v prípade konkretizácie poplatkov, ktoré spotrebiteľ mal zaplatiť pri odstúpení od zmluvy, by bola takáto zmluvná úprava nevýhodnejšia pre spotrebiteľa a bola by v rozpore s citovaným ustanovením § 48 ods. 2 Občianskeho zákonníka, keďže by zaväzovala spotrebiteľa nad rámec povinností po zániku zmluvy ex tunc. Dôsledky odstúpenia od zmluvy podľa zmluvných podmienok by boli totižto nevýhodnejšie ako dôsledky odstúpenia od zmluvy podľa Občianskeho zákonníka, čím je daný rozpor s ust. § 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka v spojení s § 39 Občianskeho zákonníka, teda takéto zmluvné dojednanie je preto neplatné. Preto žalobu v prevyšujúcej časti ako nedôvodnú zamietol.

V súlade s § 517 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka v spojení s § 3 Nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z.z. ako aj v spojení s ust. § 563 Občianskeho zákonníka priznal žalobcovi úrok z omeškania vo výške 5 % ročne. Mal za to, že žalovaní sa dostali do omeškania najneskôr od 13.9.2014, keďže žalobca vyzval žalovaných na vrátenie dlhu listom zo dňa 2.9.2014 a stanovil lehotu na zaplatenie 7 dní od doručenia listu.

O trovách konania rozhodol súd prvého stupňa podľa § 142 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku a žalobcovi priznal trovy konania vo výške 231,20 eur, čo predstavuje 80% -tný úspech v konaní.

V zákonom stanovenej lehote podal proti rozsudku súdu prvého stupňa, a to proti výroku o zamietnutí žaloby, ako aj proti výroku o náhrade trov konania odvolanie žalobca. Namietal nesprávne skutkové zistenia ako aj nesprávne právne posúdenie vecí. Nesprávne právne posúdenie súdu prvého stupňa videl odvolateľ v nesprávnej právnej aplikácii ustanovenia § 54 ods. 1 a § 48 Občianskeho zákonníka. Podľa § 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou nemôžu odchyliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Za nepochybné preto považoval žalobca to, že pri posudzovaní podmienok je nevyhnutné skúmať, ktoré podmienky sú zmluvné a ktoré sú zákonnými podmienkami, teda danými ex lege. Zmluvnou podmienkou je dispozičnou voľnosťou umožnené ovplyvnenie obsahu právneho vzťahu medzi jeho subjektmi. V kontexte ochrany spotrebiteľa má byť teda spotrebiteľ chránený pred takým konaním dodávateľa, na základe ktorého dodávateľ predloží spotrebiteľovi vopred naformulovanú zmluvu, pričom vôľou navrhovateľa boli do zmluvy poňaté podmienky, ktoré sa odchyľujú od Občianskeho zákonníka a vytvárajú prospešnejšie postavenie

dodávateľovi, pričom ale dodávateľ mohol obsah tejto podmienky ovplyvniť a ovplyvnil ju v neprospech spotrebiteľa. Ustanovenie § 261 ods. 6 písm. b/ Obchodného zákonníka však vymedzuje, že aj záväzkové vzťahy zo zmluvy o úvere sa bez ohľadu na povahu účastníkov riadia ustanovenia v tretej časti Obchodného zákonníka, teda obchodnými záväzkovými vzťahmi. § 263 Obchodného zákonníka tak prikazuje zmluvným stranám aplikovať na právny vzťah medzi zmluvnými stranami úverovej zmluvy ustanovenia Obchodného zákonníka, pričom zakazuje zmluvným stranám dojednať ustanovenie, ktoré by pôsobnosť Obchodného zákonníka z úverovej zmluvy vylúčilo. Tieto kogentné normy Obchodného zákonníka sú oproti zmluvným zákonnými podmienkami, preto dodávateľ ani pri najlepšej vôli nemôže vylúčiť aplikáciu Obchodného zákonníka na právne vzťahy vzniknuté z úverovej zmluvy, keďže je viazaný zákonom. Zdôraznil, že až zákonom č. 102/2014 Z.z. bol doplnený Občiansky zákonník v § 52 ods. 2 o ustanovenie, na základe ktorého sa na všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ majú vždy prednostne použiť ustanovenia Občianskeho zákonníka, aj keď by sa inak mali použiť normy Obchodného práva. Účinnosť tohto ustanovenia však bola stanovená na 13.6.2014 a zákonom č. 151/2014 Z.z. bola účinnosť tohto ustanovenia posunutá na 1.4.2015. Takáto právna úprava však upravuje právne vzťahy do budúcnosti, teda použitie Občianskeho zákonníka prvostupňovým súdom na daný prípad je nesprávne. Takýto názor bude možné aplikovať až od 1.4.2015 a dovtedy platí, že kogentné normy Obchodného práva majú absolútnu prednosť a majú sa aplikovať. Za irelevantné považoval žalobca tvrdenie súdu, že sám žalobca si zvolil spôsob ukončenia zmluvného vzťahu a musel si byť vedomý zániku zmluvy od počiatku. Na toto tvrdenie uviedol, že postupoval v súlade s Obchodným zákonníkom, ktorý stanovuje podmienky, za akých je oprávnený od zmluvy odstúpiť, ako aj to, že odstúpením od zmluvy zmluva zaniká ku dňu doručenia odstúpenia druhej zmluvnej strane a nie ex tunc, ako neprávne uviedol súd prvého stupňa. Poukázal tiež na skutočnosť, že súd nemá oprávnenie zmluvné podmienky modifikovať a pre prípad, že určí niektorú zo zmluvných podmienok za neprijateľnú, je zmluva naďalej pre zmluvné strany záväzná za týchto podmienok, ak jej plnenie môže pokračovať bez podmienky určenej za neprijateľnú. Aj v prípade vyhlásenia niektorej zmluvnej podmienky za neprijateľnú nemôže súd meniť jej obsah, ale uvedená podmienka musí byť nahradená zákonným ustanovením, teda v danom prípade ustanovením Obchodného zákonníka, keďže právna úprava, ktorá dáva Občianskemu zákonníku prednosť pred Obchodným zákonníkom ešte nie je účinná. Odvolateľ trval na tom, že aplikácia kogentných ustanovení Obchodného zákonníka nie je podmienkou zmluvnou a preto nemôže byť vyhlásená za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti. Z uvedených dôvodov navrhol v napadnutých výrokoch rozsudok súdu prvého stupňa zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie prvostupňovému súdu.

Žalovaní sa k odvolaniu žalobcu nevyjadřili.

Krajský súd v Prešove (ďalej len odvolací súd) príslušný na rozhodnutie o odvolaní podľa § 10 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z § 212 O.s.p. a zistil, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné. O odvolaní bolo rozhodnuté postupom podľa § 214 ods. 2 v spojení s ust. § 156 ods. 3 O.s.p., pričom miesto a čas vyhlásenia rozsudku boli oznámené na úradnej tabuli súdu najmenej 5 dní pred vyhlásením.

Prvostupňový súd vychádzal zo skutkového stavu, ktorý má oporu vo vykonanom dokazovaní a vec vo vzťahu k dôsledkom odstúpenia od zmluvy správne právne posúdil. Odvolací súd na zdôraznenie správnosti a na vyrovnanie sa s odvolacími dôvodmi dopíňa.

Žalobca v odvolaní poukazuje na to, že vzťah medzi účastníkmi je vzťahom obchodnoprávnym, a preto sa naň majú primerane vzťahovať ustanovenia Obchodného zákonníka.

Odvolateľ v odvolaní vytýka prvostupňovému súdu, že na právny vzťah medzi účastníkmi konania aplikoval ust. §§ 48, 52, 53, 54, 451 a 457 Občianskeho zákonníka a neaplikoval ustanovenia Obchodného zákonníka upravujúce ustanovenia zmluvy o úvere. K tomu odvolací súd uvádza:

Podľa § 54 ods. 1 Občianskeho zákonníka, zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchyliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon alebo osobitné predpisy na ochranu spotrebiteľa priznávajú, alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie.

Popretím úveru ako absolútneho obchodu sa nemôže rozumieť stav, ak súd aplikuje ustanovenie § 54 ods. 1 OZ, ktoré má svoj obsah a ktorým zákonodarca sledoval dôležitý cieľ v spotrebiteľských zmluvách bez ohľadu na typ zmluvy, teda aj v prípade absolútnych obchodov (absolútne obchody sú vzťahy regulované Obchodným zákonníkom bez ohľadu na povahu účastníkov zmluvy). Zo žiadneho ustanovenia zákona nevyplýva, že by z pôsobnosti ustanovenia § 54 ods. 1 OZ boli vylúčené niektoré typy spotrebiteľských zmlúv. Teda ustanovenie § 54 ods. 1 OZ reguluje aj absolútne obchody.

Ustanovenie § 54 ods. 1 OZ je ustanovením lex specialis s dopadom na všetky spotrebiteľské zmluvy, a teda aj na odložené platby v spotrebiteľských vzťahoch vrátane úverov. Odvolací súd sa domnieva, že ak by z pôsobnosti ustanovenia § 54 ods. 1 OZ mali byť vyňaté niektoré typy spotrebiteľských zmlúv, zákonodarca by to explicitne upravil. To platí aj na typy upravené v Obchodnom zákonníku.

Prvostupňový súd uvedené ustanovenie aplikoval dôsledne a podľa názoru odvolacieho súdu v súlade so zmyslom a cieľom predpokladaným zákonom.

Odvolací súd nijako nepopiera argumenty, že úver je absolútnym obchodom; predmetná vec je však o spotrebiteľskej zmluve, ktorá je regulovaná osobitnou právnou úpravou § 52 a násl. Občianskeho zákonníka. Ide o vzťah medzi obchodníkom a spotrebiteľom, ktorý prijíma úver na spotrebu. Teda ide o typický občianskoprávny vzťah.

Je náležité a plne v súlade s princípmi ochrany spotrebiteľa, že v prípade duplicitnej právnej úpravy rovnakých inštitútov súkromného práva je dôvodné aplikovať právnú úpravu o občianskych právach a nie podnikateľské právo. S účinnosťou zákona č. 150/2004 Z. z. (1.1.2004) došlo k zásadnej zmene spotrebiteľského práva. Nevýhodnejšie zmluvné klauzuly oproti zneniu Občianskeho zákonníka sa dostali do rozporu s novým ust. § 54 ods. 1 „spotrebiteľovi sa ani inak nesmie zhoršiť jeho postavenie“.

Za stavu dualistickej právnej úpravy (dvojaká právna úprava rovnakých inštitútov súkromného práva) je plošné vylúčenie občianskoprávnej úpravy inštitútov súkromného práva a naopak paušalizovanie obchodného práva typického predovšetkým pre podnikateľskú sféru nenáležité (viď dôsledky pre spotrebiteľov v ďalšej časti odôvodnenia).

Presadzovanie obchodného práva na inštitúty upravené v kódexe o občianskych právach len s poukazom na argumentáciu o úveroch ako absolútnych obchodoch je argumentačne zjednodušené.

Odvolací súd už v minulosti použil na účely posúdenia dôsledkov odstúpenia od zmluvy v úverovom právnom vzťahu právnú úpravu obsiahnutú v Občianskom zákonníku (porov. rozsudky vo veciach sp. zn. 6Co 81/2012, 6Co 113/2010, 6Co 218/2012, 6Co 224/2012). Niektoré rozsudky pritom boli podrobené kontrole ústavnosti. Ústavný súd takýto postup neoznačil za ústavne nekonformný (napr. vec I. ÚS 402/2013) a pritom išlo o zásadnú právnú otázku s dopadom na výsledok súdneho sporu (dualistická právna úprava odstúpenia a premlčania).

Odvolací súd reflektuje na judikatúru, ktorá podporuje odstúpenie od zmluvy bez rušenia práv zo zmluvy, ktoré vznikli pred odstúpením (napr. NS SR 1MObd V 2/2007, NS ČR 33Odo 131/2003). S uvedenou judikatúrou v spoločenských vzťahoch vzniknutých pred zakotvením ustanovenia § 54 OZ do Občianskeho zákonníka sa dá súhlasiť. Žalobcom prezentovaná právna konštrukcia a treba povedať, že aj doterajšia judikatúra však nezohľadňujú ustanovenie § 54 ods. 1 v spojení s § 39 Občianskeho zákonníka.

Podľa § 39 Občianskeho zákonníka neplatný je právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči dobrým mravom.

Podľa § 48 Občianskeho zákonníka od zmluvy môže účastník odstúpiť, len ak je to v tomto alebo v inom zákone ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté. Odstúpením od zmluvy sa zmluva od začiatku zrušuje, ak nie je právnym predpisom ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté inak.

Podľa Občianskeho zákonníka sa zmluva zrušuje s účinkami od začiatku (ex tunc, § 48 ods. 2) a tým zanikajú práva a povinnosti zo zmluvy. Momentom odstúpenia od zmluvy vznikajú práva a povinnosti z

porušenia práva (bezodôvodné obohatenie, náhrada škody). Účastníci zrušenej zmluvy si majú navzájom vrátiť už vykonané plnenia (§ 457 OZ).

Ustanovenia spotrebiteľskej zmluvy, ktoré na rozdiel od ustanovení Občianskeho zákonníka zavádzajú spotrebiteľa nad rámec povinnosti vzniknutých podľa Občianskeho zákonníka, evidentne zhoršujú jeho postavenie. Akékoľvek rozšírenie záväzkov spotrebiteľa vrátane platenia úrokov napriek ich zrušeniu popri vzájomnej reštitučnej povinnosti po zániku zmluvy s účinkami ex tunc postavenie spotrebiteľa zhoršuje. Inými slovami povedané dôsledky odstúpenia od zmluvy podľa zmluvy dohodnutej medzi účastníkmi konania sú nevýhodnejšie ako dôsledky odstúpenia podľa úpravy v Občianskom zákonníku.

Ustanovenie čl. VII zmluvných podmienok, podľa ktorého má spotrebiteľ plniť zmluvné povinnosti aj napriek odstúpeniu od zmluvy je upravené pre žalovaných nevýhodnejšie oproti úprave v § 48 v spojení s § 54 ods. 1, 5 a § 457 OZ.

Predmetná vec sa týka práva Európskej únie (smernica Rady 93/13 EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách; ďalej „smernica“). Ustanovenie § 54 ods. 1 OZ je pomerne náročné na dodávateľov a významne chráni spotrebiteľov. Treba však povedať, že ak sa neberie do úvahy výber sumy úveru a podpis, tak spotrebiteľ takmer žiadnym spôsobom neparticipuje na koncipovaní zmluvy. Preto sa dá plne pochopiť pomerne silná ochrana spotrebiteľov, ktorú slovenský zákonodarca zakotvil v ustanovení § 54 OZ. Faktická nerovnosť medzi dodávateľom a spotrebiteľom pri vzájomnej kontraktácii je zjavná a viaceré rozhodnutia Súdneho dvora na to poukazujú (napr. rozsudok C-168/05 Mostaza Claro, bod 25, 26, 27, rozsudok C-240/98 až C-244/98 Océano).

Odvolací súd nemá pochybnosti o súlade ustanovenia § 54 ods. 1 OZ s právom Európskej únie, ktoré umožňuje členským štátom prijať na ochranu spotrebiteľov aj prísnejšie ustanovenia, než aké odporúča smernica Rady 93/13/EHS (čl. 8 smernice Rady 93/13 EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách „Členské štáty môžu prijať alebo si ponechať najprísnejšie opatrenia kompatibilné so zmluvou v oblasti obsiahnutej touto smernicou s cieľom zabezpečenia maximálneho stupňa ochrany spotrebiteľa“, porov. tiež rozsudok súdneho dvora vo veci C-484/08 Caja, uznesenie C-76/10 POHOTOVOSTĚ).

Súdom prináleží súdna kontrola zmluvných podmienok a dokonca aj abstraktná kontrola zmlúv (§ 153 ods. 3, 4 O.s.p.) s cieľom vylúčiť zo života bežných ľudí neprimerané podmienky, ktoré zhoršujú kvalitu života a tak naplniť cieľ čl. 6 citovanej smernice „postarať sa, aby spotrebiteľov neprijateľné klauzuly v zmluvách nezaväzovali“.

Odvolateľ obhajuje dôvodnosť aplikácie obchodnoprávnej úpravy o účinkoch odstúpenia od zmluvy s poukazom na úver ako absolútny obchod.

Odvolací súd nijako nepopiera úver ako absolútny obchod a ani dôvodnosť aplikácie Obchodného zákonníka. Odvolací súd len pripomína, že prednosť majú osobitné ustanovenia právneho poriadku, ktoré sú súčasťou špeciálnej právnej úpravy v oblasti spotrebiteľského práva vrátane ustanovení § 52 až § 54 OZ. O tom, že ide o spotrebiteľskú zmluvu, neboli žiadne pochybnosti a v konečnom dôsledku tomu zodpovedá aj definícia spotrebiteľskej zmluvy, za ktorú sa považuje každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ak ju uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom.

Dualistický systém záväzkového práva na Slovensku je určitá anomália medzi právnymi poriadkami (dve kúpne zmluvy, dvojaká úprava premlčania, dualistická právna úprava uznania dlhu, zmluvných pokút, dvojaká úprava odstúpenia od zmluvy a pod.). Aplikčná prax síce ukazuje, že aj takýto stav môže dlhodobo fungovať (od 1.1.1992), avšak niet rozumného dôvodu na skonštatovanie, že na vadnosť právneho úkonu má dopadať právna úprava regulujúca vzťahy v zásade medzi biznismenmi, ak Občiansky zákonník ako kódex občianskeho súkromného práva takúto úpravu má a je pre nepodnikateľov výhodnejšia. (porov. tiež 5MCdo 20/09).

Uprednostnenie obchodného práva pred ustanoveniami kódexu o občianskych právach má pre spotrebiteľov diametrálne odlišné negatívne následky. Podľa obchodného práva pri uznaní dlhu nie je rozhodujúce, či spotrebiteľ vedel o tom, že dlh je premlčaný (§ 323 ObchZ; (1) Ak niekto písomne uzná svoj určitý záväzok, predpokladá sa, že v uznanom rozsahu tento záväzok trvá v čase uznania. Tieto účinky nastávajú aj v prípade, keď pohľadávka veriteľa bola v čase uznania už premlčaná. (2) Za

uznanie nepremličaného záväzku sa považujú aj právne úkony uvedené v § 407 ods. 2 a 3. (3) Uznanie záväzku má účinky aj voči ručiteľovi.

Na rozdiel Občiansky zákonník chráni neinformovanú osobu. Občianske právo umožňuje spotrebiteľom až v lehote 10 rokov uplatniť právo na vydanie bezdôvodného obohatenia, ak dodávateľ konal so zlým úmyslom. Obchodné právo takúto možnosť neupravuje. Obdobné rozdiely so zásadne odlišnými dôsledkami sa týkajú aj ostatných dualisticky upravených inštitútov súkromného práva a osobitne aj ručiteľa, ktorý je v podstate odkázaný na aktivitu priameho dlžníka.

Pri názore odvolateľa by sa v celej škále dualisticky upravených inštitútov súkromného práva malo použiť vždy obchodné právo vrátane regulácie inštitútu odstúpenia od zmluvy, s čím sa podľa odvolacieho súdu zásadne nedá súhlasiť. Spotrebiteľia napriek dôvere v objektívne právo zakotvené v kódexe o občianskych právach by sa museli podrobovať pomerne zložitejšiemu a vzdialenejšiemu obchodnému právu, ktoré oproti Občianskemu zákonníku zásadne zhoršuje ich postavenie.

Ustanovenie § 54 ods. 1 OZ preto treba podľa názoru odvolacieho súdu vykladať tak, že v prípade dualistickej právnej úpravy inštitútov súkromného práva sa na spotrebiteľské právne vzťahy nepoužije obchodné právo (Obchodný zákonník), ak aplikáciou konkrétnej zmluvnej podmienky by sa postavenie spotrebiteľa oproti občianskoprávnej úprave zhoršilo. Ustanovenie § 54 ods. 1 je dôsledkom transpozície čl. 8 smernice. Smernica síce neharmonizuje dualistické právne úpravy inštitútov súkromného práva, no na druhej strane nebráni ani regulácii, akú predstavuje ustanovenie § 54 ods. 1 OZ a ktoré bráni akémukoľvek zhoršeniu postavenia spotrebiteľa oproti tomuto zákonu (rozumej Občianskemu zákonníku, § 54 ods. 1 OZ).

Iná vec je možnosť dojednania iných dôsledkov odstúpenia, a to priaznivejších pre spotrebiteľa. Napríklad typickým výhodnejším dojednaním oproti zrušeniu zmluvy od jej začiatku by bolo dojednanie s cieľom ponechať splácanie nesplatených častí úverových prostriedkov. Pre spotrebiteľa je výhodnejšie splácať istinu, ako jednorazovo vrátiť (spravidla už spotrebované) úverové prostriedky. Ustanovenie § 48 ods. 2 OZ teda pripúšťa dohodu aj o inom následku, než je zrušenie zmluvy s účinkami od začiatku (ex tunc). Odvolací súd preto preskúmal rozsudok aj vo vzťahu ku kvalite súdnej kontroly klauzuly o odstúpení od zmluvy.

Podľa čl. VII. zmluvy bod 1 „veriteľ má právo od zmluvy odstúpiť a požadovať okamžité splatenie mimoriadneho medziúveru a stavebného úveru vrátane príslušenstva, ak nastane niektorá zo skutočností uvedených v čl. XIX. Všeobecných podmienok.“

Podľa čl. VII. zmluvy bod 6 „odstúpením od tejto zmluvy nezaniká ani právo veriteľa požadovať zmluvne dohodnuté úroky až do zaplatenia celej pohľadávky.“

Podľa čl. VII. zmluvy bod 10 „v prípade odstúpenia od tejto zmluvy sa splatná istina, nezaplatené úroky a poplatky zúčtujú do jednej sumy, ktorá sa ďalej úročí v súlade s bodom 8. čl. VII. tejto zmluvy.“

Ako vyplýva zo znenia zmluvnej podmienky o odstúpení, táto zmluvná podmienka nie je vyvážená a naopak spôsobuje hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa. Navyiac je nejasná a nezrozumiteľná v kontexte s ostatnými zmluvnými podmienkami a objektívne zhoršuje postavenie žalovaných spotrebiteľov. Slovom zákona (§ 54 ods. 1 OZ) ide o „odchýlenie sa v neprospech spotrebiteľa“, ktoré jednostranne zvyhodňuje iba veriteľa, zachováva všetky jeho práva. Veriteľ pritom nielenže zmluvu vytvoril, ale aj právny úkon odstúpenia naplnil, aj keď mal na výber iné inštitúty súkromného práva.

Spotrebiteľovi v dôsledku odstúpenia zanikajú všetky práva a vzniká len povinnosť jednorazového plnenia vrátane úrokov a poplatkov, ktoré celé príslušenstvo si veriteľ zúčtuje netransparentným spôsobom do jednej istiny a ďalej úročí navýšenou sadzbou. Poplatky si sporiteľňa započítala z plnení už na začiatku právneho vzťahu, už pri prvej splátke. Formulárové znenie zachovania úrokov a dokonca ich navyšovanie po odstúpení od zmluvy odporuje aj kogentnému ustanoveniu § 517 ods. 2 OZ v spojení s nariadením vlády č. 87/1995 Z.z., ktoré predpokladá presnú výšku úrokov z omeškania.

Tunajší súd len v inom zložení už judikoval definíciu neprijateľnej zmluvnej podmienky a takou sa rozumie aj netransparentné, či neurčité zmluvné ustanovenie; cit. z rozsudku vo veci 18Co 109/2011 „Odvolací súd zastáva názor, že neprijateľnou zmluvnou podmienkou je podmienka,, ktorá vyvoláva v neprospech spotrebiteľa, ako slabšej zmluvnej strany, hrubú nerovnováhu. Znak neprijateľnej zmluvnej podmienky napĺňa nielen podmienka, ktorá je neprimeraná (napr. neprimeraná sankcia za porušenie záväzku spotrebiteľa), ale aj podmienka, ktorá je neurčitá alebo je v rozpore s „ratio legis“ zákonného ustanovenia, podľa ktorého bola dojednaná (napr. úroky z omeškania nad limit podľa nar. vl. 87/1995 Z.z.). Za neprijateľnú považuje odvolací súd aj zmluvnú podmienku, ktorá vyjadruje finančný záväzok spotrebiteľa za plnenie,, ktoré mu po materiálnej stránke nie je dodané a slúži v skutočnosti záujmom dodávateľa (tzv. teória skutočného plnenia spomínaná najčastejšie v súvislosti s poplatkami v spotrebiteľských úverových vzťahoch)“.

Odvolací súd preto odmieta názor žalobcu, podľa ktorého na predmetnú spotrebiteľskú vec v časti o vadnosti právneho úkonu (odstúpenie od zmluvy) nedopadá právna úprava občianskeho práva, ale obchodného práva.

Prvostupňový súd rozhodol vo výroku vecne správne, ak žalobcovi priznal len nesplatenú časť úverových prostriedkov. Preto odvolací súd rozsudok vo výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti, vrátane správneho výroku o trovách konania ako vecne správny potvrdil (§ 219 ods. 1 O. s. p.).

Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.